

Nižší DPH se v ceně jídla projeví, jinak zakročím

3.7.2023 - | Ministerstvo zemědělství ČR

Nový ministr zemědělství Marek Výborný (KDU-ČSL) k drahotě říká, že není cenotvůrce.

Ale věří v neformální vliv. S partnery z celého řetězce od zemědělce po spotřebitele chce diskutovat jako rovný s rovným. V případě nekalostí sází na antimonopolní úřad a obchodní inspekci. Ministr také ubezpečuje, že škrtý v národních dotacích pro zemědělství neohrozí českou produkci.

LN Jak chcete „zamávat“ s vysokými cenami potravin?

Začnu čísly. Od ledna do května tohoto roku kleslo meziroční zdražení potravin z 25 na 14,5 procenta. Současně se zdá, že bude velmi dobrá úroda, možná nejlepší za řadu let. Do toho nám klesá inflace, na což zdaleka nemají vliv jenom potraviny, primárně je za tím pokles cen energií. Potraviny se na celkové inflaci podílely v lednu skoro 4,5 procenta a teď už jsme hluboko pod úrovní 3 procent.

LN Jste tedy spokojen?

To není o spokojenosti nebo nespokojenosti. To je aktuální situace na trhu s potravinami. A co já mohu dělat – dneska (ve čtvrtek 29. června, kdy byl jmenován do úřadu – pozn. red.) jsme na tom měli jasnou shodu s premiérem a máme to ostatně i v programovém prohlášení vlády –, je sledovat a hlídat férovost celého řetězce. Zkrátka aby tady nedocházelo ke zneužívání situace. Již jsem zadal náměstkům úkol, aby mi zmapovali celý řetězec od zemědělce až po spotřebitele. Pokud se objeví známky nějaké nekalosti, tak věřte, že já jsem ten první, kdo využije naše kontrolní mechanismy: zejména Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a Českou obchodní inspekci.

LN Říkáte, že ministr není cenotvůrcem. Co tedy ještě může?

Za mě skutečně platí to, že ministr zemědělství nemůže určovat cenu mléka, rohlíku nebo chleba. To jediné vyjma zmíněného, co pak ministerstvo zemědělství ještě může využít, je neformální vliv. Nastupuji na resort jako ten, kdo bude komunikovat se všemi hráči: politiky, reprezentanty nevládního sektoru, potravináři, se zástupci obchodních řetězců. Když se ta komunikace odehrává poctivě – jednáte jako rovný s rovným –, i touto cestou se dá dosáhnout pozitivních výsledků.

LN Váš předchůdce Zdeněk Nekula byl kritizován i v souvislosti s komunikací. Odnášíte si z jeho stylu ponaučení?

Jsem člověk, který se učí celý život, a budu v tom pokračovat i v nové roli. Jinak opravdu nehodlám hodnotit kroky svého předchůdce.

LN Ono to ale souvisí i s hlídáním férovosti. Bývalý ministr také dělal různé analýzy toho, kdo v zemědělské vertikále nejvíce zdražil, přičemž nakonec se toho mnoho neodhalilo...

Já řeším budoucnost. Chci, abychom měli na pultech našich obchodů pro spotřebitele – naše rodiny, rodiče, seniory – kvalitní, zdravé a cenově dostupné potraviny. Ideálně též české. To je můj cíl, na tom budu pracovat a týká se to všech těch charakteristik. Některé, například kvalitu, můžeme ovlivnit v řetězci, v případě třeba potravinářů.

LN Kvalita potravin v Česku ve srovnání celoevropském, případně se sousedními státy, je často tématem diskusí. Máme zde druhořadou kvalitu potravin?

To si nemyslím. Když se podívám na pulty českých obchodů, tak si nemyslím, že bychom jakkoliv vybočovali z evropského standardu.

Nakonec, ono to přece ani není možné, máme tady kontrolní mechanismy. Některé instituce jsem již vyjmenoval, přidám ještě třeba Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci. Samozřejmě zde musíme být velmi přísní: padni komu padni, ať jde o domácí produkt, či je dovezen ze zahraničí.

LN Značnou část úspor v rámci konsolidačního balíčku tvoří škrtání národních dotací.

Bezmála 46 miliard pro příští rok, přičemž jde i o dotace směřující do zemědělství.

Konkrétně ještě nebyly představeny. Víte, co budete škrtat?

To, k čemu jsme dospěli v rámci koaliční schody s kolegy ve vládě. Resort zemědělství přispěje k ozdravení veřejných financí sumou

10,2 miliardy. Zároveň jsem připraven uspořit dvě procenta v rámci personálního obsazení, stejně tak pět procent v rámci provozu.

Všichni musíme šetřit: státní správa i občané. Každá mince má ale dvě strany, rub a líc. Dokázali jsme naopak vyjednat kupříkladu

snížení DPH pro veškeré potraviny, budou ve snížené sazbě. To považuji za velmi přívětivé pro spotřebitele.

LN Promítne se snížení o tři procentní body z patnácti procent opravdu do reálných cen?

Zavnímá jsem velmi dobře slova prezidenta Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR Tomáše Prouzy, který řekl, že se to na cenách

projeví. Věřím, že to tedy nejsou jen prázdná slova do větru. Kdyby se tak stát nemělo, považoval bych to za jednu z nekalostí, o kterých

jsem mluvil. Úspory v rámci dotačních titulů budeme komunikovat společně jako vláda, mělo by to proběhnout někdy na začátku září.

LN Neohrozí škrtý národních dotací konkurenceschopnost českých zemědělců?

Ale my neškrtneme všechny dotace. Máme tady společnou zemědělskou politiku a tento závazek platí: 65 procent kofinancování z národních zdrojů bude zachováno. Až budeme sestavovat ve státním rozpočtu kapitolu zemědělství, budu velmi dbát na to, aby čeští zemědělci nebyli ohroženi. To, že to bude každého z nás trochu bolet, a to, že v okamžiku, kdy hledáme úspory, tomu všichni netleskají, je jasné. Tak to prostě je. Ale opravdu úspory nesmějí ohrozit naši zemědělskou produkci. A to bez ohledu na to, zda jsou to zemědělci malí, střední, ekologičtí, nebo velcí.

LN Nesou si naši zemědělci stále pozůstatky z období socialismu?

Jednoznačně musíme české zemědělství posunovat v rámci moderních trendů tam, kam patří. Tedy jít cestou vyšší digitalizace. Určitě se zaměříme na podporu precizního zemědělství, ekologického zemědělství či regionálních potravin. To je totiž něco, co vytváří bohatství jednotlivých regionů a měst. Musíme na straně jedné stále pamatovat na to, že půda je něco, na čem se hospodáří, a díky ní máme na stole české potraviny. Ale současně, že tu půdu nesmíme zničit, protože přijdou další potomci současných sedláků, kteří na té půdě taky budou chtít hospodařit. My se o půdu a krajinu musíme umět postarat. Proto kladu velký důraz na spolupráci s ministerstvem životního prostředí, které vede můj spolustraníček Petr Hladík. Naše dva resorty si nesmí konkurovat.

LN Jsou možné ještě úpravy v konsolidačním balíčku, třeba výjimka ze spotřební daně pro tiché víno? Věda bojuje o peníze...

Moc se omlouvám, ale my nejsme jako vláda a ministři na koňském handlu. Nikdy takto nebudu přistupovat ke své roli. Nesu odpovědnost za zemědělský sektor a ostatní ministři za ty své, přitom musíme vždy dojít ke konsenzu. Za mě je důležité, že se vláda rozhodla zachovat u nás stejné podmínky pro vinaře, jako jsou v ostatních zemích, kde se vinná réva také pěstuje. My Češi máme občas takovou úžasnou tendenci být papežštější než papež. Na Slovensku, v Německu ani v

Rakousku daň není, ve Francii jen symbolická. Vynechme prosím z debaty Polsko, to opravdu není vinařská velmoc. Přitom já vnímám, že 70 až 75 procent vín u nás pochází z dovozu, ale my bohužel nemůžeme zdanit jenom víno z dovozu. Jsme na společném trhu, není to možné.

LN Když jsme u alkoholu, má stát vařit pivo?

To narážíte předpokládám na Budějovický Budvar, že?

LN Přesně tak. Vyšla aktuální zpráva, že pivovaru loni klesl zisk o 39,5 procenta.

Věřím, že sledujete ekonomický vývoj a data. Musíme se na tu celou situaci dívat v kontextu. Nicméně i na hospodaření národního podniku Budvar se v brzké době podívám. Ale abych vám neutekl z otázky: myslím si, že prodej opravdu není na stole. V debatě nad programovým prohlášením vlády jsme si jasně řekli, že tyto značky, které já беру svým způsobem jako naše národní bohatství a dědictví, se budeme snažit uchovat a rozvíjet. Nechci být tím, kdo bude rozprodávat majetek České republiky.

LN Jako KDU-ČSL odmítáte dlouhodobě deregulaci konopí. Nyní jste jednali s Jindřichem Vobořilem (ODS). Co jste dohodli?

U toho jednání byl náš expert na oblast protidrogové politiky Jan Bartošek, předseda Marian Jurečka a já. Národní protidrogový koordinátor Vobořil nám představil svou vizi, kterou do určité míry podporují naši koaliční partneři, zejména Piráti. V koalici platí takové pravidlo, že když se na něčem neshodne všech pět koaličních partnerů, tak věc nemůže být realizována. A my jsme nyní s panem Vobořilem shodu nenalezli. Neříkám, že jsme se neshodli na ničem, ale nenalezli jsme shodu úplně ve všem.

LN V čem se tedy shodnete?

Určitě podporujeme možnost samopěstování konopí pro léčebné účely. Odmítám to, aby byl kdokoli kriminalizován za to, že si doma vypěstoval tři rostliny na mastičku či něco podobného. To je prostě úplná zhůvěřilost. Naopak nejsme příznivci deregulace, a to jak u produkce, tak u spotřeby konopí. Představy o tom, že nám to prospěje, když trh zregulujeme a vytvoříme speciální obchody s konopím nebo nějaké konopné kluby, si nedovedeme představit. To je něco, co je dlouhodobě v rozporu s programem KDU-ČSL. Pan Vobořil naše výtky vnímá a uvidíme, jestli je v tomto duchu dokáže upravit.

LN Nestojí ta situace ale odlišně? Že stav tu už je a jen je snaha ho oficiálně nekriminalizovat?

Určitě nechci hodnotit práci orgánů činných v trestním řízení. My jsme komunikovali s Národní protidrogovou centrálou. Pokud chceme připravit nějaké změny, musíme o nich komunikovat se všemi. Nejenom s příznivci deregulace, ale i s těmi, kteří potom ty problémy v terénu řeší. Faktem je, že máme velké problémy s prevencí u alkoholu a u dalších návykových látek. A my si tady chceme vytvořit další problémový segment tím, že zlegalizujeme další návykovou látku? To s sebou logicky nese vynakládání vícero finančních prostředků na prevenci a na ty občany, kteří z toho potom bohužel budou mít zdravotní problémy, protože zde dochází například ke kombinaci užívání s dalšími léky, užívání s jinými zdravotními komplikacemi a podobně. Já myslím, že to není rozumný nápad.

<https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/ministr/vystoupeni-v-mediich/nizsi-dph-se-v-cene-jidla-projevi-jinak.html>